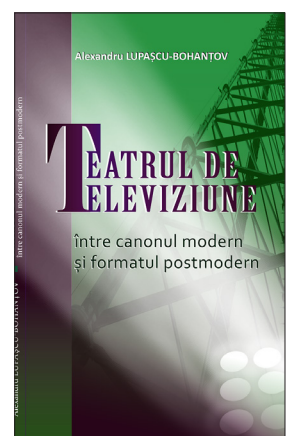
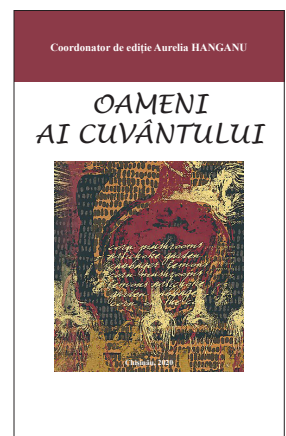

Anul 2020 a adus în colecția de carte academică o culegere specială pentru mai multe categorii de cititori. Este vorba de lucrarea „Oameni ai cuvântului”, coordonator de ediție Aurelia Hanganu, Chișinău 2020. Este o publicație ce cuprinde o serie de interviuri cu lingviștii din „linia întâi”, profesori și cercetători științifici în domeniile limbii române, pe care fără îndoială îi putem considera parte a patrimoniului uman al Republicii Moldova. Cele trei intervievatoare: Aurelia Hanganu, Elena Ungureanu și Elena Varzari și-au propus drept scop înregistrarea istoriilor de viață și a experiențelor trăite de Vasile Bahnaru, Iraida Condea, Elena Constantinovici, Maria Cosniceanu, Anatol Eremia, Nicolae Mățaș, Vasile Pavel, Gheorghe Popa și Mihail Purice. Nume cunoscute pentru comunitatea academică a Chișinăului, Bălțiului, Cahulului și a întregului teritoriu românesc, aceștia sunt lingviștii care totdeauna aveau „în inimă și Țara, și limba, și istoria întregului neam românesc” și înscriu file aparte în destinul literelor românești. Sunt, așa cum ne spun autoarele, „personalități ce au stat la catedră, îndrumând tineretul studios în lumea cunoștințelor, au elaborat primele legi de politică lingvistică în condițiile unui bilingvism dezastruos, au cerut de la tribuna din Piața Marii Adunări Naționale dreptate, au ticluit primele versiuni ale articolelor din Constituția tânărului stat independent Republica Moldova, au organizat conferințe în care au spus răspicat care este numele corect al limbii noastre”. În acest sens este evident scopul lucrării de a înregistra și consemna pentru posteritate gândurile, emoțiile și reacțiile celor care au stat la origini, trecând prin încercări și măcinări ale timpului și regimului, ducând povara moldovenismului pe umerii lor, ca până la urmă să se poată bucura ei înșiși și să-i poată bucura și pe alții cu roadele cercetărilor de valoare obținute pe față sau pe ascuns și care ne servesc nouă exemple de viață și de atitudini. Este o carte care se citește pe îndelete și cu aplecare pentru învățătorii noștri, trecuți și actuali.

Valentina NEGRU

Importanța subiectului monografiei semnate de Alexandru Lupașcu-Bohanțov, *Teatrul de televiziune. Între canonul modern și formatul postmodern* (Chișinău: Editura Epigraf, 2019) consistă în recrearea unei culturi de către televiziune și înlesnirea circulației vizuale a culturii. Acțiunile stereotipe din scenariile de mare consum cedează tot mai mult modelelor deschise, integrative, sugerate de studiile interdisciplinare și transdisciplinare. Literatura apare în lucrare ca un pretext de spectacol. Astfel, într-o epocă post/postmodernă a culturii divertismentului, realitatea, literatura și teatrul dispar tot mai mult în spatele unui ecran. Au mai multe șanse de reușită genurile mixte, printre care teatrul de televiziune este o modalitate audiovizuală de a privi și interpreta lumea și cultura sub aspect ludic. Impactul teatrului TV nu este fuga de teatrul propriu-zis ori de bibliotecă, ci căutarea lor prin efectul de publicitate și de provocare intelectuală.

Dincolo de pericolul gândirii stereotipate și manipulate, de pericolul uniformizării și dezintegrării culturale, autorul analizează nivelul profunzimilor (cum teatrul TV are posibilitatea de a pune în fața spec-

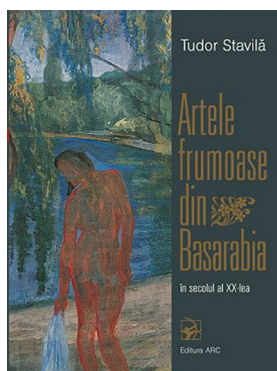

tatorului problemele omului ca ființă socială). În spatele unei lucrări de specialist în arta teatrală și comunicarea audiovizuală, găsim o poziție etică și civică a artistului, dublată de cea a savantului neliniștit, preocupat de o filozofie a teatrului de televiziune.

Unul din meritele esențiale ale lucrării e de a fi dezvăluit mecanismul formării conștiinței în stare a genera atitudinii critice. Anvergura social-istorică, estetică și psihologică a acestui studiu monografic vorbește despre o lucrare de specialist, care vede dincolo de micul ecran marele ecran al „vieții ca spectacol”, pentru a prelua un concept de Erwing Goffman și dincolo de „societatea spectacolului”, pentru a polemiza cu Guy Debord.

Volumul dr. Alexandru Lupașcu-Bohanțov realizează o analiză multiaspectuală, pe verticală și orizontală, a fenomenului teatrului de televiziune din Republica Moldova în aspect comparativ cu cele din alte țări și aduce în prim-plan un critic format într-o elevată tradiție academică.

Elena PRUS

Monografia *Artele frumoase din Basarabia în secolul al XX-lea* (Volumul II, 2020) de Tudor Stavilă, doctor habilitat în studiul artelor, este o continuare a volumului I (editat cu același titlu în anul 2019) și reprezintă un studiu diacronic asupra proceselor artelor plastice basarabene care au avut loc în prima jumătate a secolului al XX-lea, inclusiv cu elucidarea detaliată a activității de creație a plasticienilor în perioada vizată.

După cum menționează însuși autorul monografiei, lucrarea reprezintă o evaluare a artei basarabene prin reflectarea interconexiunilor proceselor culturale din Europa de Est și Vest de la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea. Tudor Stavilă menționează, de asemenea, că „dezvoltându-se ca fenomen artistic în ambianța culturii ruse și europene, dar distanțată considerabil în timp și spațiu, arta basarabeană își are începuturile în anii '80 ai secolului al XIX-lea și se constituie ca proces în deceniile al doilea și al treilea ale secolului al XX-lea, marcând apariția primelor plasticieni profesioniști pe meleagul nostru”.

Monografia este structurată în patru capitole. Premergător, cercetătorul descrie, în baza presei periodice din Basarabia și din Regatul Român (de până în anul 1944), contextul formării ambianței culturale și artistice a țării. În aceeași ordine de idei, T. Stavilă relevă influențele nefaste pe care le-au avut procesele istorice din secolul al XIX-lea asupra culturii și artei Moldovei dintre Nistru și Prut ca, de exemplu, războaiele ruso-turce și anexarea teritoriului pruto-nistean. O însemnătate aparte în formarea artelor plastice moderne a avut-o perioada, când Basarabia făcea parte din Regatul Român (1918–1944). În acest context, autorul lucrării menționează influența progresivă a școlilor de artă bucureșteană și ieșeană, precum și schimbările care au avut loc în Basarabia în perioada respectivă, în particular, fondarea primei școli serale de desen din Chișinău (1888), a Școlii Belle-Arte (1918) din Chișinău și Societății Belle-Arte (1921). Următoarea fază de importanță, care a marcat definitiv forma și conținutul artei plastice contemporane din țara noastră, a constituit-o